

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Daniela BARBU
Ancuța BONDAR

Cătălina-Luiza NEAGU
Stan STOICA

Educație socială

Manual pentru clasa a **6**-a

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

Despre disciplina *EDUCAȚIE SOCIALĂ*

Această disciplină te ajută să înțelegi și să accepți diferențele de limbă, port, tradiții, obiceiuri, religie etc. dintre tine și persoane aparținând altor culturi.

Educația interculturală contribuie la recunoașterea și respectarea diferențelor culturale, dar și la valorificarea pozitivă a relațiilor de egalitate dintre oameni.

Participând la lecțiile de *Educație socială – Educație interculturală*, vei reuși să conviețuiești în armonie cu persoane care aparțin unor culturi diferite, îmbogățindu-vă reciproc, învățând unii de la ceilalți, concentrându-vă pe valorile de respect, acceptare, toleranță, empatie și prețuire a diferențelor culturale.

... să prețuiești diversitatea culturală, apreciind și promovând patrimoniul cultural propriu și al altor culturi, precum și tradițiile și obiceiurile comune/diferite ale acestora.

... să respecti principiile și valorile unei societăți interculturale, sancționând abaterile de la aceste principii.

Educația interculturală te învață ...

... să promovezi dialogul intercultural și respectul pentru diversitate, dezvoltând relații de cunoaștere și de bună înțelegere între persoane care au culturi diferite.

... să te implicii activ în viața comunității tale, elaborând, în echipă, un proiect intercultural pentru rezolvarea unor probleme din clasa, școala sau comunitatea ta.

Cuprins

Despre disciplina Educație socială / 3

Prezentarea manualului / 6

Recapitulare inițială / 11

(Auto)Evaluare inițială / 12

Competențe specifice	Unități de învățare	Leții
1.1, 1.2, 2.3	Unitatea 1 Identitate și diversitate culturală / 13	<p>L.1: Diversitatea culturală, o caracteristică a societății contemporane / 14</p> <p>L.2: Complexitatea identității personale în prezent. Identitatea culturală proprie și identitatea culturală a celorlalți / 16</p> <p>L.3: Patrimoniul cultural. Moștenirea culturală / 18</p> <p>L.4: Tradiții și obiceiuri comune sau diferite ale culturilor / 20</p> <p>L.5: Patriotismul și manifestările sale / 22</p> <p>L.6: Raportul „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți” în societatea multiculturală / 24</p> <p>L.7: Raportul „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți” în societatea interculturală / 26</p> <p>Recapitulare / 28</p> <p>(Auto)Evaluare / 29</p>
1.1, 1.3, 2.3	Unitatea 2 Principii și valori ale societății interculturale / 31	<p>L.1: Principiile și valorile unei societăți interculturale. Dezvoltarea identității culturale proprii / 32</p> <p>L.2: Acceptarea și respectarea diversității. Valorizarea pozitivă a diferențelor / 34</p> <p>L.3: Tratatamentul egal al persoanelor / 36</p> <p>L.4: Solidaritatea. Promovarea incluziunii sociale. Dialogul intercultural / 38</p> <p>L.5: Abateri de la valorile și principiile societății interculturale. Intoleranța / 40</p> <p>L.6: Forme de intoleranță: discriminare, segregare, rasism, xenofobie / 42</p> <p>L.7: Manifestări și efecte ale lipsei de solidaritate: marginalizare, excludere, izolare / 44</p> <p>Recapitulare / 46</p> <p>(Auto)Evaluare / 47</p>
1.1, 3.1, 3.2	Unitatea 3 Persoana în societatea interculturală / 49	<p>L.1: Trăsături ale persoanei în societatea interculturală: spirit deschis, flexibilitate / 50</p> <p>L.2: Trăsături ale persoanei în societatea interculturală: cooperare, abilități relaționale și comunicaționale / 52</p> <p>L.3: Comunicarea interculturală. Specificul comunicării interculturale / 54</p> <p>L.4: Bariere ale comunicării interculturale. Stereotipuri și prejudecăți / 56</p> <p>L.5: Reguli și principii pentru facilitarea comunicării interculturale / 58</p> <p>Recapitulare / 60</p> <p>(Auto)Evaluare / 61</p>
1.1, 2.1, 2.2	Unitatea 4 Proiectul educațional intercultural / 63	<p>L.1: Proiectul educațional intercultural / 64</p> <p>L.2: Alegerea temei proiectului educațional intercultural / 66</p> <p>L.3: Elaborarea fișei de proiect (1) / 68</p> <p>L.4: Elaborarea fișei de proiect (2) / 70</p> <p>L.5: Derularea și evaluarea proiectului educațional intercultural / 72</p> <p>Recapitulare / 74</p> <p>(Auto)Evaluare / 75</p>
1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2		<p>Recapitulare finală / 77</p> <p>(Auto)Evaluare finală / 78</p>
		<p>Investigație / 79</p> <p>Etapele unui proiect / 80</p> <p>Răspunsuri (auto)evaluări / 80</p>

Competențele pe care ți le vei dezvolta la orele de *Educație socială*

Metode complementare de evaluare
Portofoliu 15 / 17 / 19 / 21 / 23 / 25 / 27 Investigație / 25 Fișă de observare / 30
Portofoliu 33 / 35 / 37 / 39 / 41 / 43 / 45 Investigație / 33 / 39 Fișă de observare / 48
Portofoliu / 51 / 53 / 55 / 57 / 59 Investigație / 57 Fișă de observare / 62
Portofoliu / 65 / 67 / 69 / 71 / 73 Investigație / 66 Fișă de observare / 76 Proiect / 64-74
Portofoliu / 77

Competențe generale

1 Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social

2 Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice

3 Participarea responsabilă la luarea deciziilor prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ

Competențe specifice

1.1 Utilizarea corectă a termenilor specifici educației interculturale cu referire la fapte/evenimente/procese din societatea contemporană

1.2 Identificarea propriilor repere de identitate culturală, prin raportare la sisteme de referință culturale variate

1.3 Analizarea unor situații în acord/dezacord cu valorile și principiile societății interculturale

2.1 Elaborarea, în echipă, a unui proiect intercultural pentru rezolvarea unor probleme cu caracter intercultural

2.2 Participarea, prin derularea unui proiect intercultural, la soluționarea problemelor comunității și la promovarea dialogului intercultural

2.3 Rezolvarea în perechi/echipă a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate interculturală

3.1 Manifestarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți, față de identitatea culturală proprie și față de identitatea celor care aparțin unor culturi diferite

3.2 Participarea la soluționarea problemelor comunității, prin utilizarea capacității de empatie culturală în relațiile cu persoane aparținând unor culturi diferite

Prezentarea manualului

MANUALUL TIPĂRIT

PAGINA DE DESCHIDERE A UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE

Numărul unității de învățare

Unitatea 1 **Identitate și diversitate culturală**

Titlul unității de învățare

Imagine reprezentativă pentru tematica unității de învățare

Valorifică diversitatea culturală, învățând...

- să recunoști principalele și valorile societății interculturale
- să manifesti o atitudine pozitivă față de identitatea culturală proprie și a celor care aparțin unor culturi diferite
- să protejezi și să conservezi patrimoniul cultural național
- să promovezi obiceiurile/trădițiile românești

Competențele pe care ți le vei dezvolta pe parcursul unității de învățare, explicate pe înțelesul tău

LECȚIA DE ÎNVĂȚARE. RUBRICI

În prim-plan

Participi la o scurtă călătorie de explorare. Prin intermediul unor studii de caz, povești, texte etc., vei descoperi aspecte puțin cunoscute ale diversității lumii în care trăiești.

Repere interculturale

Accesezi cunoștințe și practici din domeniul intercultural, prin succinta incursiune în clarificarea conceptelor importante și înțelegerea clasificărilor și a conținuturilor prezentate.

Observ și analizez imaginea

Observi și interpretezi imagini sugestive pentru temele lecțiilor.

Observ și analizez imaginea

Diversitatea culturală, o caracteristică a societății contemporane

În prim plan

1. Citește fragmentul următor, apoi răspunde la întrebări folosind inclusiv informații din mediul online.

Sălbii și orașul primar oraș din România desemnat Capitală Europeană a Culturii, în 2007, an în care s-a rodată din nou în Uniunea Europeană. Cu ocazia ocazie, s-au organizat numeroase spectacole, programe culturale, serale de muzică sau prezentări în Europa și în întreaga lume un oraș puțin cunoscut până atunci.

„Simfonie culturală: călătorie de gastronomie, peșce, etnologie și antropologie sau modernizat, pentru a primi surșii din toate colțurile lumii într-o admirabilă capacitate culturală.”

Analiza orașului asemănător cu o sursă unică, pe care se desfășoară numeroase evenimente culturale, indiferent de timp.

- În ce an a intrat România în Uniunea Europeană?
- Ce oraș din România a fost desemnat pentru prima dată Capitală Europeană a Culturii?
- Ce evenimente culturale se pot organiza într-o Capitală Europeană a Culturii?
- Ce alte orașe din România consideri că ar trebui propuse pe lista Capitală Europeană a Culturii?

Studiul ghidat

2. Citește întrebările, discută în grupuri mici, apoi învecină să formulezi răspunsuri potrivite. Citește fragmentele pentru a afla mai multe informații despre cultura și diversitate.

Ce este cultura?

Cultura este un cuvânt provenit din latinescul *colere*, care înseamnă a cultiva, a crește, a îngriji.

Cultura reprezintă înțelegerea valorilor materiale și spirituale care se transmit de la o generație la alta.

Cultura este alăturată din valori și norme în baza cărora acționăm, limba pe care o vorbim, modul de comunicare și de relaționare cu ceilalți, tradiții și obiceiuri, vestimentația, arta și gastronomia.

Cultura se schimbă? Cum este posibilă această schimbare?

La baza unei culturi, stau valori precum: educația, tradiția, libertatea, gastronomia, pacea. Acestea valori se schimbă în funcție de tradițiile fiecărui țară, de timpul și spațiul în care locuim și se adaptează nevoilor oamenilor. Fiecare dintre noi este născut într-o anumită cultură.

Cultura este unică?

Cultura nu este unică, iar cea mai importantă caracteristică a culturii este diversitatea.

Diferențele dintre oameni sunt în funcție de vârstă, gen, naționalitate, religie, etnie etc. Pentru a trăi în armonie unii cu alții, trebuie să ne respectăm.

Repere interculturale

Dezira Uniunii Europene este „Unghi în diversitate”!

Aceasta înseamnă că este reprezentată printr-o varietate de culturi, fie că presupune contactul între diferite limbi, obiceiuri și tradiții, grupuri etnice, religioase, artă, gastronomie, valori etc.

Diversitatea culturală este o consecință a diferitelor procese istorice, politice, sociale, economice care au contribuit la înălțarea diversității culturale.

Prin diversitatea culturală, se promovează recunoașterea a ceea ce este strălucit, schimbarea de cunoștințe și valori precum respectul, toleranța, înțelegerea și coexistența între diferite grupuri de oameni care trăiesc în același spațiu.

Diversitatea culturală contribuie la valorile comune a umanității și la creșterea, dezvoltarea și transformarea societății.

Societatea contemporană este caracterizată prin diversitate culturală!

În acțiune

3. Imaginează-ți că, începând de mâine, nu mai mănânci pizza italiană, nu mai folosești cheile române, nu mai porți ceasul elvețian, nu mai ascuți mișcă americană, nu mai vorbești limba spaniolă...

- Construiește cu alte trei exemple.
- Cum te simți, dacă toate acestea a dispăreau?
- Consideri că diversitatea este benefică?

Argumentează răspunsul, folosind ceea ce ai învățat pe parcursul lecției.

- Completează afirmațiile următoare, astfel încât să obții cât mai multe enunțuri potrivite.
  - Grupul 1. Simțurile dintre culturi sunt...
    - Ex. nemisic
  - Grupul 2. Alăturarea faptelor de cultură, dă naștere la...
    - Ex. acceptare
  - Grupul 3. Legătura dintre ceea ce am aflat și experiența noastră este...
    - Ex. necesar pentru înțelegerea evenimentelor dintr-o cultură
  - Grupul 4. Lecția învățată este...
    - Ex. necesar pentru înțelegerea evenimentelor dintr-o cultură

5. Priveste imaginea care se poate supra diversitatea lingvistică. Menționează albe ceteri ale diversității reprezentate în imagine.

6. Redactează un text de 6-8 rânduri în care să folosești cel puțin doi termeni învățați în cadrul lecției, plecând de la conținutul lui Mahatma Gandhi.

”Nici o cultură nu poate trăi dacă încercăm să fie exclusiviste.”

Ce aş face dacă...?

Imaginează-ți că participi la mobilitatea unui proiect Erasmus+ în Grecia, alături de doi parteneri, Ioana, Kate și Sara. Trebuie să realizezi într-un grup de lucru o rețetă a șarilor tale pentru a atinge țelul.

- Decide care vei prezenta țara voastră (poate un clip video, versuri etc.).
- Realizează o rețetă pe baza cărora veți realiza rețeta.
- Compune o rețetă care să fie relevantă și ușor de realizat.
- Realizează rețeta, apoi prezintă-o grupului tău.

Detectiv cultural

În fiecare zi, pe 21 mai, este sărbătorită ziua mondială pentru diversitatea culturală, pentru dialog și înțelegere.

Identifică grupurile etnice din țara ta și înțelegerea lor.

Proiecte: Centrul Social de Tineri și să scrieți în organizația sau festival intercultural pentru a fi mai bine cunoscuți și să promovezi diversitatea în organizația ta.

FOCUS

Portofoliul digital

- Poza „Cultura ca identitate”
- Fișă „Cultura și identitate”, cursul de la începutul lecției
- Fișă „Cultura și identitate”, cursul de la începutul lecției
- Căsuța „Cultura și identitate”, cursul de la începutul lecției

Dicționar

Descoperi concepte noi, pe care să le valorifici ulterior pentru a conviețui armonios cu persoane aparținând altor culturi.

Observ și analizez imaginea

Studiul ghidat

Urmărești întrebările ghidate, evidențiate prin culoare. Aceste întrebări, legate de conținutul nou prezentat în fiecare paragraf, servesc drept ghid în studiul și înțelegerea conceptelor principale din lecție.

Marcaj care indică prezența a cel puțin unui tip de AMII pe pagina dublă deschisă a manualului digital.

Focus: Portofoliul digital

Descoperi titlurile unor fișe și ale fișelor din *Calendarul intercultural*, disponibile în manualul digital.

Detectiv cultural

Investighezi, cu ajutorul temelor propuse, diverse aspecte ale vieții interculturale.

PAGINA DE RECAPITULARE. PAGINA DE (AUTO)EVALUARE

Schemă recapitulativă

Sintetizezi și aprofunzi, cu ajutorul schemelor logice, cunoștințele pe care le-ai acumulat pe parcursul unității de învățare și concluziile pe care le-ai desprins pentru domeniul educației interculturale.

Exerciții

Răspunzi cerințelor formulate prin itemii de evaluare pentru a-ți aprecia singur(ă) progresul în învățarea practicilor interculturale.

Unitatea 1 Recapitulare

SINTEZĂ

1. Recapitulează ce ai învățat pe parcursul acestei unități cu ajutorul schemei următoare. Formulează cel puțin un enunț pentru fiecare termen din schemă.

2. Completează axa cu alte forme de manifestare a raportului dintre oameni în societatea interculturală.

3. Rezolvă cerințele de pe cele șase fețe ale cubului.

- Decorează născădurele exemplare ale progresului cultural.
- Comparați societatea interculturală cu societatea multiculturală.
- Asociați o tradiție cu un obicei specific sărbătorilor de iarnă.
- Analizați importanța patrimoniului cultural al țării noastre.
- Aplicați diferențierea un blazon cu simbolurile naționale.
- Argumentați PRO și CONTRA afirmației: „Nu înțeleg lumea diversă”.

FOCUS: Patrimoniul digital

- Calendar inter-cultural.
- Trădăniile – Zilele Mondiale UNESCO din România.

(Auto)Evaluare

TEST

I. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor afirmații. Selectează A, dacă enunțul este adevărat, sau F, dacă enunțul este fals.

- Diversitatea culturală constituie o valoare comună a umanității.
- UNESCO este instituția care se ocupă de patrimoniul cultural, la nivel național.
- Patriotismul este sentimentul de dragoste și devotament față de țară și popor.
- Societatea interculturală reprezintă grupul de oameni din diferite culturi care coexistențiază, se respectă și se ajută reciproc.

II. Selectează varianta corectă de răspuns pentru completarea fiecărui enunț.

- Patrimoniul reprezintă:
  - obiectele materiale care aparțin unui popor;
  - dragostea față de țară;
  - respectul pentru alte culturi.
- Patrimoniul mobil cuprinde:
  - cețagi;
  - costume populare;
  - monumente istorice.
- O tradiție a societății multiculturală este:
  - prejudiciata;
  - discriminarea;
  - acceptarea.
- Măștișorul reprezintă:
  - o tradiție;
  - un obicei;
  - o sărbătoare religioasă.

III. Asociază cuvintele cheie din coloana din stânga, cu definițiile potrivite din coloana din dreapta. Completează cadavrul golurilor cu litere corespunzătoare.

1. Identitate	a) etichetarea multor culturi în cadrul unei societăți
2. Diversitate culturală	b) moștenire culturală
3. Diversitate culturală	c) comunitate etnică, etnică, lingvistică etc.
4. Patrimoniul	d) identificare cu un anumit grup și valori

IV. Alina citește un text de 8-10 enunțuri, pornind de la imaginea dată, cu privire la importanța practicilor și promovării meșteșugurilor tradiționale. Pentru aceasta, vei avea în vedere:

- să descrii, pe scurt, meșteșugul ilustrat;
- să prezinți două argumente în favoarea practicilor acestui meșteșug;
- să dai exemple de alte două meșteșuguri cunoscute în România;
- să formulezi o recomandare pentru promovarea meșteșugurilor tradiționale.

Exersează!

Exersezi individual și în grup noile competențe pe care le-ai dezvoltat. Valorifici în viața de zi cu zi abilitățile, atitudinile și practicile responsabile în într-o societate interculturală.

(Auto)evaluare

Calculezi punctajul obținut pentru fiecare item, prin verificarea corectitudinii răspunsurilor la pagina 80 sau prin consultare cu profesorul și colegii/colegele.

FIȘA DE OBSERVARE

La finalul fiecărei unități de învățare, consultă Fișa de observare a activității și a comportamentului tău și al colegilor tăi.

- Descarcă fișa din manualul digital, apoi completează-o.
- Reflectează asupra a ceea ce ai observat, ai învățat, ai realizat.
- Citește cu atenție fiecare afirmație din fișă.
- Exprimă-ți acordul sau dezacordul în legătură cu fiecare afirmație, adăugând o bifă în una dintre cele trei casete corespunzătoare fiecărui emoticon:

😊 *acord*, 😐 *indecis/indecisă*, 😞 *dezacord*.

Răspunde celorlalte cerințe, apoi adaugă fișa în portofoliu. Nu uita să te autoevaluezi, cu ajutorul cerinței numărul 3.

Unitatea 1 Fișă de observare

Descarcă din manualul digital Fișa de observare, pentru a te evalua pe tine și pe colegii tăi. Completează fișa, apoi adaug-o în portofoliu.

1. Citește cu atenție fiecare afirmație din fișă, apoi exprimă-ți acordul sau dezacordul în legătură cu fiecare afirmație, bifând caseta corespunzătoare, după model.

AFIRMAȚII	Răspunsul meu este ...		
	😊 Acord	😐 Indecis/Indecisă	😞 Dezacord
a. În clasa a VI-a, studiez disciplina Educație Socială – Educație interculturală.	☒	☐	☐
b. În această unitate, am învățat despre identitate și diversitate culturală.	☐	☐	☐
c. Cursul modalităților de combatere a atitudinilor sau a comportamentelor oamenilor care nu respectă/diversitatea/diversitatea.	☐	☐	☐
d. Am înțeles cum să-l respect și să-l accept pe „celălalt”.	☐	☐	☐
e. Este datoria noastră să promovăm și să conservăm obiectivele de patrimoniu național.	☐	☐	☐
f. Știu să interacționez cu persoanele care au obiceiuri/tradiții diferite de ale mele.	☐	☐	☐
g. Alături de eu, cîț și colegii cunoaștem și practicăm obiceiurile din România.	☐	☐	☐
h. Cei mai mulți dintre colegi promovează patrimoniul din comunitate.	☐	☐	☐
i. Am o atitudine pozitivă față de societatea multiculturală.	☐	☐	☐
j. Respect valorile societății interculturale.	☐	☐	☐
k. Consider că este important să fim toleranți cu persoanele care aparțin diferitelor grupuri etnice.	☐	☐	☐

2. Amintește-ți ce ai învățat pe parcursul acestei unități, apoi completează casetele.

3. Cum consideri că te-ai descurcat la finalul acestei unități de învățare? Bifează (✓) caseta potrivită.

Foarte bine	Bine	Satisfăcător	Nesatisfăcător
-------------	------	--------------	----------------

a. Sote trei cuvinte/termeni noi pe care i-ai învățat în cadrul acestei unități. ...

b. Menționează două informații noi pe care le-ai aflat ca urmare a implicării tale în activitățile propuse. ...

c. Precizează o abilitate/principiu pe care ai dobândit-o. ...

d. Notează un lucru pe care l-ai făcut foarte bine. ...

e. Menționează un aspect pe care trebuie să-l îmbunătățești. ...

f. Precizează un lucru pe care îl vei schimba în scurt timp, în ceea ce privește cooperarea cu persoane aparținând grupurilor minoritare din școală/comunitatea ta. ...

În unitatea 4, vei învăța cum să participi, în echipă, la elaborarea și derularea unui **proiect educațional intercultural**.

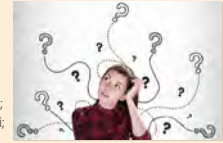
Până atunci, valorifică experiența din clasa a V-a și implică-te în mici proiecte inspirate de zilele semnificative din **Calendarul intercultural**.

Acestea pot avea în vedere *tradiții și sărbători locale, rețete gastronomice, muzică, dans sau porturi populare ale minorităților culturale* din localitatea ta sau din România.

Urmărește *etapele derulării* unui proiect la pagina 80.

Etapele unui proiect

Nr. crt.	Etapele proiectului	Ațiuni concrete
1.	Alegerea temei	<ul style="list-style-type: none"> Analiza nevoilor/problemelor din școală și/sau comunitatea ta, referitoare la o problemă interculturală. Selectarea problemei care reprezintă o prioritate și despre care se consideră că va putea fi rezolvată cu ajutorul unui proiect.
2.	Elaborarea fișei de proiect	<ul style="list-style-type: none"> Proiectarea/organizarea întregii activități a proiectului, stabilind: <ol style="list-style-type: none"> Titlul proiectului; Un simbol al proiectului (logo); Perioada de desfășurare; Grupul de persoane implicate în proiect (responsabili); Persoanele care vor beneficia de rezultatele proiectului; Scopul și importanța proiectului; Activitățile propuse; Produsele proiectului, dacă este cazul; Resurse necesare în vederea realizării activităților; Termenele de realizare a activităților; Parteneri/colaboratorii implicați Criteriile de evaluare a activităților și a produselor proiectului; Promovarea proiectului și a rezultatelor acestuia.
3.	Derularea proiectului propus	<ul style="list-style-type: none"> Puterea în aplicarea activităților propuse în fișa de proiect; Realizarea produselor proiectului; Urmărirea respectării etapelor proiectului.
4.	Evaluarea proiectului	<ul style="list-style-type: none"> Se realizează pe parcursul și la finalul proiectului; Se analizează măsura în care: activitățile/produsele au fost realizate, participanții s-au implicat, elevii și profesorii au fost mulțumiți de acest proiect. Se apreciază care au fost punctele tari și ce nu a funcționat, pentru a putea îmbunătăți cu ocazia proiectului următor.

INVESTIGAȚIE

Să investighezi înseamnă să analizezi, să cercetezi în detaliu mai multe date, informații, acțiuni pentru a afla ceva nou despre subiecte de interes pentru tine, colegii tăi/colegele tale, școala sau comunitatea ta.

Pe parcursul anului școlar, vei putea participa la mici investigații propuse, uneori, la rubrica **Detectiv cultural**. Ai în vedere etapele unei investigații:

- Înțelegerea sarcinii de lucru;
- stabilirea modalităților de obținere a informațiilor necesare;
- colectarea și organizarea datelor și a informațiilor obținute;
- redactarea raportului investigației;
- prezentarea rezultatelor investigației;
- evaluarea succesului investigației.

De asemenea, vei putea participa la o investigație amplă propusă în unitatea 2, cu tema *Comunitatea în care trăiesc este o comunitate interculturală? Respectă valorile și principiile unei societăți interculturale?*

Participă la această investigație, urmând pașii prezentați la pagina 79.

Investigație

- Care este tema investigației?** Comunitatea în care trăiesc este o comunitate interculturală?
  - Cum vom colabora?** Pentru a realiza investigația veți lucra în echipe de 4-5 elevi. Comunicați permanent cu profesorul. Cereți informații și sfaturi care să vă ajute.
- Sugestie:* În cazul în care trăiți într-o comunitate locală mică, monoculturală (o singură cultură), atunci extindeți investigația la nivelul județului.
- Care sunt pașii investigației?** Urmăriți pașii investigației din tabelul de mai jos.

Nr. crt.	Etapele investigației	Ce vom face? Cum vom proceda?	Întrebări de ghidaj
1.	Înțelegem ce avem de făcut	<ul style="list-style-type: none"> Discutăm în echipă despre ce avem de făcut. Cerem profesorului informații și explicații care să ne ajute. 	<ul style="list-style-type: none"> Ce investigăm? Care sunt pașii pe care-i urmăm? Cum ne împărțim responsabilitățile în cadrul echipei? Ce termene respectăm?
2.	Stabilim cum obținem informațiile necesare	<ul style="list-style-type: none"> Alcătuiim o listă de surse online și clasice (cărți, albume, articole) unde am putea găsi informații Alcătuiim o listă a instituțiilor din localitate care ne-ar putea furniza informații Alcătuiim o listă de cuvinte-cheie pe care să le tastăm, pentru a obține surse online 	<ul style="list-style-type: none"> Care sunt cele mai sigure surse? Puteam găsi informații chiar în școala noastră? Există și alte surse, chiar ale comunităților culturale existente (site-uri ale respectivelor comunități) sau ale unor ONG-uri cu profil intercultural? Platformele de socializare ne pot furniza informații?
3.	Colectăm și organizăm datele, informațiile	<ul style="list-style-type: none"> Scriem informațiile care au legătură cu subiectul, apoi le ordonăm după un plan 	<ul style="list-style-type: none"> Care este planul? Cum ordonăm informațiile?
4.	Redactăm raportul investigației	<ul style="list-style-type: none"> Realizăm raportul investigației, care trebuie să fie scurt, pe baza întrebărilor. Raportul trebuie să conțină răspunsul la întrebarea investigației și argumente în sprijinul acestuia. Verificăm dacă putem elimina informații nerelevante și dacă am omis ceva important. Rescriem raportul, dacă este necesar. 	<ul style="list-style-type: none"> Care sunt culturile etnice, religioase, lingvistice etc. existente în comunitate? Există conflicte între aceste culturi sau o bună cooperare? Există sărbători, evenimente comune mai multor culturi? Dacă da, care sunt acestea? Există și alte contexte în care interacționează culturile existente? Care sunt acestea?
5.	Prezentăm raportul investigației	<ul style="list-style-type: none"> Raportul poate fi prezentat în clasă, preferabil cu invitați (directorul școlii, primarul localității, consilierii locali și județeni, reprezentanți ai unor comunități și ONG-uri etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> Raportul conține răspunsurile la întrebările de bază, de la punctul 4.
6.	Evaluez succesul investigației	<ul style="list-style-type: none"> Ascult părerile colegilor și pe ale invitaților. Apreciez contribuția mea și a colegilor de echipă. 	<ul style="list-style-type: none"> Ce am făcut bine? Ce putem face și mai bine? Dacă aș repeta investigația, ce aș face diferit?

Portofoliul conține o colecție de fișe cu informații și propuneri de activități corelate cu tema fiecărei lecții. Poți adăuga în portofoliu: *fișele din manualul digital, desene, fotografii, compuneri, teste, impresii, poezii, articole etc.*

Un loc important în portofoliu îl dețin filele din *Calendarul intercultural*, indicate în manual la rubrica **Focus. Portofoliul digital**.

Aceste file te ajută să descoperi o serie de evenimente semnificative legate de educația interculturală și de minoritățile culturale din România, care au loc pe parcursul anului. În România sunt recunoscute mai multe minorități etnice, reprezentate în Parlamentul țării noastre. Minoritățile etnice se bucură de drepturi și libertăți care le permit să-și conserve și să-și promoveze specificul etnic și cultural. Dintre acestea, menționăm:

• Albanezii

• Armenii

• Bulgarii

• Cehii

• Croații

• Evreii

• Germanii

• Grecii

• Italienii

• Macedonenii

• Maghiarii

• Polonezii

• Romii

• Rușii lipoveni

• Rutenii

• Sârbii

• Slovaci

• Tătarii

• Turcii

• Ucrainenii

Săptămânal, cauți pe internet, în ziare sau reviste semnificația fiecărei zile din *Calendarul intercultural*. Completezi și prezinți în clasă fila ta de calendar. Adugi fiecare filă în portofoliu.

Ianuarie						
L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Februarie						
L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

Martie						
L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Aprilie						
L	M	M	J	V	S	D
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

MAI						
L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Iunie						
L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

IULIE						
L	M	M	J	V	S	D
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

AUGUST						
L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

SEPTEMBRIE						
L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

OCTOMBRIE						
L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

NOIEMBRIE						
L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

DECEMBRIE						
L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

- 26 septembrie, Ziaua Europeană a Limbilor
- 28 septembrie, Ziaua Limbii Ceha
- 12 octombrie, Ziaua Limbii, Alfabetului și Culturii Armene
- 17 octombrie, Ziaua Patrimoniului Cultural Imaterial
- 27 octombrie, Ziaua Mondială pentru Patrimoniul Audiovizual
- 9 noiembrie, Ziaua Limbii Ucrainene în România
- 16 noiembrie, Ziaua Internațională a Toleranței; Ziaua Patrimoniului Mondial UNESCO din România
- 28 noiembrie, Ziaua Națională a Albaniei
- Decembrie, Hanuka – Sărbătoarea Luminilor (sărbătoarea evreilor din toată lumea)
- 8 decembrie, Ziaua Limbii Macedonene în România
- 13 decembrie, Ziaua Etniei Tătara din România
- 18 decembrie, Ziaua Internațională a Migraților; Ziaua Minorităților Naționale din România
- 20 decembrie, Ziaua Internațională a Solidarității Oamenilor
- 15 ianuarie, Ziaua Culturii Naționale
- 27 ianuarie, Ziaua Minorității Sârbe din România
- 9 februarie, Ziaua Limbii Elene
- 12 februarie, Ziaua Comunității Rușilor Lipoveni din România
- 21 februarie, Ziaua Internațională a Limbii Materne
- 3 martie, Ziaua Națională a Bulgariei și Ziaua Rutenilor din România
- 15 martie, Ziaua Maghiarilor de Pretutindeni
- 21 martie, Ziaua Internațională pentru Eliminarea discriminării rasiale
- 8 aprilie, Ziaua Internațională a Romilor
- 2 mai, Ziaua Diasporei Poloneze și a Polonezilor de Pretutindeni
- 9 mai, Ziaua Europei
- 18 mai, Ziaua Internațională a Muzeelor
- 21 mai, Ziaua Mondială pentru Diversitate culturală, pentru Dialog și Dezvoltare
- 24 mai, Ziaua Culturii Bulgare și a Scrierii Slave
- 25 mai, Ziaua Limbii Slovacă în România
- 2 iunie, Ziaua Națională a Italiei
- 5 iunie, Ziaua Limbii Turce
- 8 iunie, Ziaua Limbii Germane în România
- 25 iunie, Ziaua Națională a Croației

Instrucțiuni pentru utilizarea manualului digital

Cu un singur **click pe copertă** sau **prin simpla atingere** a acesteia (pe tabletă/telefon), pătrunzi în minunata lume a manualului digital. Aici vei descoperi numeroase **activități multimedia interactive de învățare (AMII)** legate de tema lecției. Acestea sunt evidențiate în varianta digitală și în cea tipărită prin simbolurile următoare:

Pagina principală a manualului digital

Coperta digitală a manualului

Activități digitale statice

Activități digitale animate

Activități digitale interactive

Pagini în miniatură

Cuprins

© 2023

AMII STATICE

- ilustrații
- fișe de lucru

pentru *portofoliu*

Mărește/micșorează imaginea

Printează

Evidențiază/subliniază

Instrucțiuni pentru utilizarea activității

Părăsește activitatea

AMII ANIMATE

- materiale video

Evidențiază/subliniază

Instrucțiuni pentru utilizarea activității

Părăsește activitatea

Start/pauză

Stop

AMII INTERACTIVE

- exerciții
- jocuri
- teste de evaluare

Evidențiază/subliniază

Instrucțiuni pentru utilizarea activității

Părăsește activitatea

Validează activitatea

Reia activitatea

AM ÎNVĂȚAT ÎN CLASA A V-A

1. Amintește-ți ceea ce ai învățat în clasa a V-a la orele de *Educație socială* despre *Convenția cu privire la drepturile copilului*. Răspunde cerințelor.

- Menționează două drepturi care v-au fost respectate/încalcate ție sau celorlalți copii din comunitate în vacanța de vară.
- Observă imaginile, apoi citește articolele din *Convenție*. Propune câte o soluție pentru a sprijini respectarea acestor drepturi în comunitatea ta. Urmărește exemplul.

Art. 22. Ai dreptul la protecție specială și ajutor dacă ești refugiat(ă), adică ai fost obligat(ă) să-ți părăsești casa și să locuiești în altă țară.

a) Copii refugiați din Siria

Exemplu: *Comunic cu ei pentru a-i ajuta să învețe limba română.*

Art. 23. Ai dreptul la îngrijiri medicale, educație și dezvoltare adecvate dacă ai nevoi speciale, pentru a trăi o viață decentă și a te integra activ în societate.

b) Copii cu nevoi speciale care fac sport

...

Art. 30. Dacă aparții unei minorități etnice, religioase sau lingvistice, ai dreptul la viața culturală proprie, să practici propria religie și să vorbești în propria limbă.

c) Grup de artiști aparținând minorității lipovene din România

...

2. În clasa a V-a ai învățat despre stereotipuri și prejudecăți.

Menționează ce stereotipuri sunt combătute în următoarele imagini. Urmărește exemplul.

a) Fată care joacă fotbal

Exemplu: *Stereotip – Fetele nu se pricep la fotbal.*

b) Copil din Somalia care citește

...

c) Tată și fiu care gătesc

...

AM ÎNVĂȚAT ÎN CLASA A V-A

I. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor afirmații. Încercuiește A, dacă afirmația este adevărată, sau F, dacă afirmația este falsă.

- A / F 1. Copiii au dreptul să fie protejați împotriva oricăror forme de violență.
- A / F 2. Copiii au dreptul să muncească precum adulții.
- A / F 3. Convenția prevede dreptul copiilor la odihnă și activități recreative.
- A / F 4. Copiii au dreptul să fie protejați în cazul conflictelor armate.

Total ex. I: 1,5 puncte
1 – model de rezolvare
2 – 0,5 puncte
3 – 0,5 puncte
4 – 0,5 puncte

II. Asociază drepturile din coloana din stânga cu responsabilitățile corespunzătoare, menționate în coloana din dreapta. Completează cadranul alăturat cu literele corespunzătoare, după model.

Drepturi	Responsabilități
1. Dreptul la educație	a) Mă întâlnesc des cu prietenii.
2. Dreptul la sănătate	b) Manifest respect față de membrii familiei mele.
3. Dreptul la familie	c) Respect programul școlii, colegii și profesorii.
4. Dreptul la exprimare liberă	d) Folosesc un limbaj potrivit, fără insulte și jigniri.
	e) Merg periodic la medic.

Total ex. II: 1,5 puncte
1 – model de rezolvare
2 – 0,5 puncte
3 – 0,5 puncte
4 – 0,5 puncte

1. c	2.
3.	4.

III. Privește cu atenție imaginea alăturată. Răspunde la următoarele întrebări.

1. Ce drepturi îi sunt încălcate băiatului?
2. Care consideri că este cauza acestei situații?
3. Ce ar trebui să facă băiatul?

Total ex. III: 3 puncte
1 – 1 punct
2 – 1 punct
3 – 1 punct

IV. Propune o soluție pentru rezolvarea problemei ilustrate în imaginea de mai sus. Scrie un text de 8-10 enunțuri, orientându-te după următoarele întrebări.

1. Care este problema?
2. Cum crezi că se simte băiatul?
3. Cum te-ai simți, dacă ai fi în locul băiatului?
4. Ce soluție propui?
5. Cine poate soluționa problema?
6. Cum te poți implica tu în rezolvarea problemei?

Total ex. IV: 3 puncte
1 – 0,5 puncte
2 – 0,5 puncte
3 – 0,5 puncte
4 – 0,5 puncte
5 – 0,5 puncte
6 – 0,5 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu. Total 10 puncte

Unitatea 1

Identitate și diversitate culturală

Valorifică diversitatea culturală, învățând ...

- ✓ să recunoști caracteristicile societății interculturale
- ✓ să manifesti o atitudine pozitivă față de identitatea culturală proprie și a celor care aparțin unor culturi diferite
- ✓ să protejezi și să conservi patrimoniul cultural național
- ✓ să promovezi obiceiurile/tradițiile românești

Diversitatea culturală, o caracteristică a societății contemporane

În prim-plan

1. Citește fragmentul următor, apoi răspunde la întrebări folosind inclusiv informații din mediul online.

Sibiul a fost primul oraș din România desemnat Capitală Europeană a Culturii, în 2007, an în care țara noastră a intrat în Uniunea Europeană. Cu această ocazie, s-au organizat numeroase spectacole, programe culturale, iar miile de turiști au promovat în Europa și în întreaga lume un oraș puțin cunoscut până atunci.

Fortificațiile cetății, clădirile de patrimoniu, piețele, străzile și aeroportul s-au modernizat, pentru a primi turiști din toate colțurile lumii într-o adevărată capitală culturală.

Astăzi, orașul Sibiu seamănă cu o scenă uriașă, pe care se desfășoară numeroase evenimente culturale, indiferent de anotimp.

- În ce an a intrat România în Uniunea Europeană?
- Ce oraș din România a fost desemnat pentru prima dată Capitală Europeană a Culturii?
- Ce evenimente culturale se pot organiza într-o Capitală Europeană a Culturii?
- Ce alte orașe din România consideri că ar trebui propuse pe lista Capitalelor Europene ale Culturii?

Studiu ghidat

2. Citește întrebările, discută în grupul clasei, apoi încearcă să formulezi răspunsuri potrivite. Citește fragmentele pentru a afla mai multe informații despre cultură și diversitate.

Ce este cultura?

Termenul **cultură** provine din limba latină, având sensul de a *cultiva*, a *îngriji*.

Cultura reprezintă moștenirea valorilor materiale și spirituale care se transmit de la o generație la alta.

Cultura este alcătuită din valori și norme în baza cărora acționăm, limba pe care o vorbim, modul de comunicare și de relaționare cu ceilalți, tradiții și obiceiuri, vestimentație, artă și gastronomie.

Cultura se schimbă? Cum este posibilă această schimbare?

Cele mai multe culturi au la bază valori precum: educația, tradiția, libertatea, patriotismul, pacea. Aceste valori se schimbă în funcție de tradițiile fiecărei țări, de timpul și spațiul în care locuim și se adaptează nevoilor oamenilor. Fiecare dintre noi este născut într-o anumită cultură.

Cultura este unică?

Cultura nu este unică, iar cea mai importantă caracteristică a culturii este diversitatea*.

Diferențele dintre oameni sunt în funcție de vârstă, gen, naționalitate, religie, etnie etc. Pentru a trăi în armonie unii cu alții, trebuie să ne respectăm.

Orașul Sibiu

Observ și analizez imaginile

Orașul Timișoara

Dicționar*

contemporan: care există, se petrece în zilele noastre

diversitate: varietate, deosebire

diversitate culturală: existența mai multor culturi în cadrul unei societăți

exclusivist: refuzul de a lua în considerare părerile sau ideile altora

societate: grup de persoane ce ocupă un anumit spațiu geografic, între care se manifestă relații de colaborare, interese, valori și scopuri comune

Repere interculturale

Deviza Uniunii Europene este „Uniți în diversitate!”

Aceasta înseamnă că este reprezentată printr-o varietate de culturi, fapt ce presupune contactul între diferite limbi, obiceiuri și tradiții, grupuri etnice, religioase, artă, gastronomie, valori etc.

Diversitatea culturală este o consecință a diferitelor procese istorice, politice, sociale, economice care au contribuit la întâlnirea diferitelor culturi.

Prin **diversitatea culturală**, se promovează recunoașterea a ceea ce este străin, schimburile de cunoștințe și valori precum respectul, toleranța, înțelegerea și coexistența între diferite grupuri de oameni care trăiesc în același spațiu.

Diversitatea culturală constituie o valoare comună a umanității și, ca atare, ea trebuie protejată și transmisă mai departe.

Societatea* contemporană este caracterizată prin **diversitate culturală***.

În acțiune

3. Imaginează-ți că, începând de mâine, nu mai mănânci pizza italiană, nu mai folosești cifrele romane, nu mai folosești busola chinezească, nu mai asculți muzică americană, nu mai vizionezi filme spaniole . . . .

- Continuă cu alte trei exemple.
- Cum te-ai simți dacă toate acestea ar dispărea?
- Consideri că diversitatea este benefică?

Argumentează răspunsul folosind ceea ce ai învățat pe parcursul lecției.

4. Completează afirmațiile următoare, astfel încât să obții cât mai multe enunțuri potrivite.

Grupa 1. Diferențele dintre culturi sunt . . . .

Ex.: binevenite

Grupa 2. Atitudinea față de ceilalți, diferiți sau nu de noi, este de . . . .

Ex.: acceptare

Grupa 3. Legătura dintre ceea ce am aflat și experiența mea se referă la . . . .

Ex.: respectul față de celelalte culturi

Grupa 4. Lecția învățată este . . . .

Ex.: necesară pentru înțelegerea importanței diversității culturale

5. Privește imaginea care ar putea sugera diversitatea lingvistică. Menționează alte criterii ale diversității reprezentate în imagine.

6. Redactează un text de 6-8 rânduri în care să folosești cel puțin doi termeni învățați în cadrul lecției, plecând de la cuvintele lui Mahatma Gandhi:

” Nicio cultură nu poate trăi dacă încearcă să fie exclusivistă*.”

Ce aș face dacă...?

Imaginează-ți că te afli în Grecia, în cadrul unui proiect Erasmus+, alături de elevi spanioli, francezi, italieni și turci. Trebuie să realizezi într-un grup de colegi o reclamă a țării tale pentru a atrage turiști.

- Decide cum veți prezenta țara voastră (printr-un afiș, video, versuri etc.).
- Stabilește criteriile pe baza cărora veți realiza reclama.
- Compară criteriile tale cu ale celorlalți colegi. Ce observi?
- Realizează reclama, apoi prezintă-o în grupul clasei.

Detectiv cultural

În fiecare an, pe 21 mai, este sărbătorită Ziua Mondială pentru diversitate culturală, pentru dialog și dezvoltare.

Identifică grupurile etnice din școala/localitatea ta.

Propune Consiliului Școlar al Elevilor să vă susțină în organizarea unui **festival intercultural** pentru a fi mai bine cunoscute culturile specifice diverselor grupuri etnice din comunitatea ta.

FOCUS

Portofoliul digital

- Fișa „Cultura ca un aisberg”
- Fabula „Girafa și elefantul”, scrisă de R. Roosevelt Thomas
- Calendar intercultural: 26 septembrie – „Ziua Europeană a Limbilor”

Complexitatea identității personale în prezent

Identitatea culturală proprie și identitatea culturală a celorlalți

În prim-plan

1. Citește și analizează cuvintele marelui poet Mihai Eminescu, apoi reflectează la propria identitate.

”Menirea vieții tale este să te cauți pe tine însuși.”

2. Pornind de la afirmația de mai sus, desenează cercurile identității. Scrie în fiecare cerc diferite aspecte ale identității tale: nume și prenume, vârstă, naționalitate, religie, preferințe artistice, culinare etc.

- Desenează atâtea cercuri câte consideri că sunt necesare pentru a-ți descrie propria identitate.
- Compară cercurile identității tale cu ale colegilor.
- Menționează două aspecte comune ale identității voastre.
- Ce aspecte îți sunt specifice doar ție?
- Consideri că felul în care tu înțelegi propria identitate este identic cu al celor din jurul tău?

Studiu ghidat

3. Citește întrebările, discută în grupul clasei, apoi încearcă să formulezi răspunsuri potrivite. Citește fragmentele pentru a afla mai multe informații despre identitatea personală.

Ce este identitatea personală?

Identitatea personală* reprezintă totalitatea informațiilor prin care se caracterizează cineva ca persoană într-un lung proces de evoluție personală. Aceasta se modifică pe tot parcursul vieții, în funcție de contextul social și cultural.

O persoană se deosebește de o alta pe baza datelor sau a informațiilor de identificare, precum: numele și prenumele, data nașterii, domiciliul, cetățenia, trăsăturile fizice, religia, etnia.

Cine/ce influențează identitatea unei persoane?

Identitatea personală este strâns legată de comunitatea din care face parte respectiva persoană. **Apartenența*** la o comunitate are o mare influență asupra identității unei persoane.

Ce documente atestă identitatea personală?

Certificatul de naștere, cartea de identitate/buletinul, pașaportul, certificatul de căsătorie, certificatul de deces sunt **documentele** în care este consemnată identitatea personală.

Tânăra în port popular

Observ și analizez imaginile

Tineri dansând

Dicționar*

apartenență: faptul de a fi legat, de a aparține de cineva sau de ceva

grup etnic: grup care are origini și tradiții culturale comune, diferite de ale grupului majoritar din care face parte

identitate personală: datele prin care se identifică o persoană

identitate culturală: identificarea cu un anumit grup, în funcție de valori, tradiții etc.

Repere interculturale

Identitatea culturală* se referă la sentimentul de apartenență la un grup pe baza unei moșteniri comune: naționalitate, etnie, religie, limbă, tradiții, obiceiuri, istorie, port popular, artă etc.

Identitatea culturală poate fi înțeleasă ca un ansamblu de cunoștințe și valori, de obiceiuri și tradiții, de modele de acțiune, de tipuri de comportament, de simboluri ce caracterizează o persoană, un grup social sau o comunitate națională care se diferențiază de alte grupuri.

Identitatea culturală nu este unică, ci multiplă:

1. *Identitatea culturală proprie* indică profilul cultural al fiecărei persoane.

2. *Identitatea culturală a celorlalți* indică profilul cultural al altor persoane, care aparțin unor etnii, regiuni, națiuni diferite.

În funcție de apartenența la anumite grupuri, regiuni, națiuni, identitatea culturală poate fi împărtășită cu alți membri. Astfel, se definesc:

- *identitate culturală de grup*: caracterizează membrii unui grup cu aceleași valori, comportamente etc.;
- *identitate culturală regională*: este specifică unei zone geografice și prin ea se evidențiază comunitățile teritoriale și manifestările locuitorilor;
- *identitate culturală națională*: se referă la specificul unui popor sau al unei comunități naționale.

Identitatea culturală este importantă, deoarece aceasta are rolul de a păstra istoria și de a le oferi oamenilor locuri de apartenență.

În acțiune

4. Realizează, într-un grup de 4-5 colegi/colege, un afiș, urmând pașii:

- Fiecare echipă selectează denumirea unui grup etnic* din România.
- Adună informații despre grupul etnic selectat și imagini reprezentative pentru identitatea sa culturală (monumente, costume populare, dansuri tradiționale, obiceiuri, tradiții culinare, personalități etc.).
- Lipește imaginile astfel încât să fie cât mai bine ilustrat specificul cultural al grupului etnic.
- Liderul grupului prezintă afișul, iar fiecare elev poate aduce completări.

5. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, după model. Selectează A, dacă afirmația este adevărată, sau F, dacă afirmația este falsă.

- Certificatul de naștere este documentul în care este consemnată identitatea unei persoane. **A / F**
- Fiecare persoană are o singură identitate culturală. **A / F**
- Trebuie să respecti doar cultura poporului tău. **A / F**
- Fiecare cultură este valoroasă. **A / F**

Ce aș face dacă...?

Imaginează-ți că familia ta s-a stabilit într-o altă țară chiar înainte de Paște. Această sărbătoare este foarte importantă pentru voi, deoarece în locul de unde ai plecat se respectă obiceiul încondeiatului (decoratului) ouălor. Este prima dată când lipsești de la această activitate. Ce faci?

a) Nu vei încondeia ouă pentru că în țara unde te afli nu există acest obicei.

b) Vei păstra acest obicei și le vei arăta noilor vecini cum se încondeiază ouă în România.

c) Mergi la magazin și cumperi ouă colorate.

Selectează varianta potrivită. Motivează alegerea ta.

Detectiv cultural

Nicolae este mândru de fiecare dată când intră în atelierul de confecționat măști, alături de unchiul și de tatăl său. Abia așteaptă să-și confecționeze o mască nouă pentru a se alătura grupului din satul său, de Anul Nou. Vrea ca masca lui să fie la fel de apreciată de gazde, ca în fiecare an.

a) Identifică un obicei/meșteșug pe cale de dispariție specific zonei în care locuiești.

b) Promovează obiceiul/meșteșugul în clasa ta.

c) Cum poți să-l transmiți mai departe?

FOCUS

Portofoliul digital

- Fișa „Oglinda identității”
- Fișa „O cămașă tradițională”
- Calendar intercultural: 28 septembrie – „Ziua Limbii Cehe”

Patrimoniul cultural

Moștenirea culturală

În prim-plan

1. Citește studiul de caz, apoi răspunde cerințelor.

Studiu de caz

Institutul Național pentru Cercetare și Informare Culturală a realizat un sondaj de opinie, care a urmărit cunoașterea patrimoniului* cultural al țării și atitudinea elevilor față de cultură.

La întrebarea „Este important să cunoaștem patrimoniul cultural al unei țări?”, elevii au răspuns:

Maria: *Da, este important să ne cunoaștem patrimoniul cultural, deoarece este ca o carte de vizită pentru locuitorii unei țări. Am descoperit acest lucru vizitând obiectivele de patrimoniu cultural din alte țări.*

Bogdan: *Nu este atât de important, deoarece clădirile vechi sunt demodate, ocupă spațiu inutil și ar fi bine să fie modernizate ca orașul să arate mai bine.*

- Răspunde și tu la această întrebare.
- Compară răspunsul tău cu cele ale colegilor. Ce observi?
- Numește trei obiective turistice vizitate în România sau în alte țări.
- Cu ce probleme se confruntă obiectivele de patrimoniu cultural?
- Care este rolul turiștilor în promovarea patrimoniului cultural la nivel național/internațional?

Studiu ghidat

2. Citește întrebările, discută în grupul clasei, apoi încearcă să formulezi răspunsuri potrivite. Citește fragmentele pentru a afla mai multe informații despre patrimoniul cultural.

Ce este patrimoniul cultural?

Patrimoniul cultural este comoara lăsată de înaintași, reprezintă moștenirea istorică și culturală a fiecărui grup uman, a fiecărei regiuni sau a fiecărei țări. Ca identitatea unui popor să rămână vie, este necesar ca această comoară să fie protejată și transmisă mai departe.

Patrimoniul cultural cuprinde o colecție de dovezi ale creativității unei comunități de-a lungul timpului, transmise din generație în generație, care include valori, obiceiuri, locuri, practici, obiecte sau artă.

Care sunt instituțiile care se ocupă de protejarea și conservarea patrimoniului cultural?

Instituțiile care se ocupă ca patrimoniul cultural să fie protejat, conservat, restaurat și valorificat sunt:

- *la nivel național* – Institutul Național al Patrimoniului, muzee, fundații, organizații, asociații;
- *la nivel internațional* – Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO).

Sculptura „Poarta sărutului”,
Constantin Brâncuși

Observ și analizez imaginile

Sculptura „Masa tăcerii”,
Constantin Brâncuși

Dicționar*

patrimoniu: moșterire culturală; totalitatea bunurilor materiale și spirituale care aparțin unui popor

patrimoniu tangibil: totalitatea bunurilor materiale care aparțin unui popor și pot fi atinse

patrimoniu intangibil: totalitatea bunurilor materiale care aparțin unui popor și nu pot fi atinse

Repere interculturale

Patrimoniul cultural reprezintă imaginea unei țări și a unui neam.

Patrimoniul cultural poate fi:

1

Patrimoniul material

(tangibil*) – se împarte în două categorii:

a) **patrimoniul mobil** (bunurile culturale pot fi atinse și mutate dintr-un loc în altul) – cărți, icoane, tablouri, costume populare etc. Bunurile culturale pot fi găsite în muzee, galerii de artă, biblioteci sau arhive;

b) **patrimoniul imobil** (bunurile pot fi atinse, dar nu pot fi mutate) – monumente istorice, cetăți, mănăstiri, situri arheologice, sate, părți dintr-un sat/oraș etc.

2

Patrimoniul imaterial

(intangibil*) – obiceiuri, tradiții, meșteșuguri, limbă, folclor etc.

3

Patrimoniul natural

– zone geografice, tipuri de ecosisteme

4

Patrimoniul digital – resurse create în formă digitală (reconstrucții 3D digitale, tur virtual, materiale video, înregistrări, texte, imagini etc.)

Moștenirea culturală se referă la oameni, amintiri, locuri, obiecte (valorile din trecut transmise din generație în generație) și reprezintă tradițiile, obiceiurile, meșteșugurile, limba, creațiile populare (doine, balade, legende, proverbe etc.), dansurile și portul popular, adică identitatea unui popor.

În acțiune

3. Gândește-te la ceva frumos din zona unde locuiești (o operă de artă păstrată într-un muzeu, o biserică, un monument, un peisaj). Prezintă într-un text de 3-5 rânduri emoțiile pe care le simți când admiri obiectul ori locul respectiv, folosind cel puțin un termen nou învățat.

- Menționează de ce anume este important să păstrăm și să protejăm frumusețea care ne înconjoară.
- Exprimă-ți opinia cu privire la conservarea patrimoniului cultural.

4. Analizează imaginea. Scrie trei întrebări pe baza a ceea ce observi. Schimbă caietul cu al colegului de bancă și răspunde la întrebări.

5. Explorează un muzeu din Europa într-un tur virtual 3D. Scrie două avantaje și două dezavantaje ale existenței patrimoniului digital.

Ce aș face dacă...?

Imaginează-ți că te afli în excursie la Târgu Jiu și vizitezi împreună cu ceilalți colegi Ansamblul Sculptural Constantin Brâncuși. Observi cum un coleg părăsește grupul și începe să scrie cu markerul pe o sculptură. Cum procedezi?

a) Anunți profesorul, deoarece îți dai seama că Andrei pune la cale ceva.

b) Îi spui lui Andrei să înceteze, înainte să fie observat.

c) Te prefaci că n-ai văzut nimic.

d) Ți se pare amuzant ce face Andrei și desenezi și tu.

e) Pune în scenă această situație. Creați dialoguri și decideți care este deznodământul întâmplării.

Selectează varianta potrivită. Motivează alegerea ta.

Detectiv cultural

Identifică o comoară a patrimoniului cultural românesc, din orașul/județul tău care face parte din Patrimoniul Mondial UNESCO.

Într-un grup de 4-5 colegi, realizați un video de 3-5 minute în care veți menționa cel puțin trei argumente pentru ca această comoară să se regăsească pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.

FOCUS

Portofoliul digital

- Fișa „Decalogul protejării monumentelor incluse în Patrimoniul Mondial UNESCO”
- Fișa „Pliantul Patrimoniul cultural”
- Calendar intercultural: 12 octombrie – „Ziua Limbii, Alfabetului și Culturii Armene”

Tradiții de iarnă în Bucovina

Observ și analizez imaginile

Nuntă tradițională

Dicționar*

buhai: instrument muzical popular, care produce un sunet asemănător cu mugetul unui taur

harapnic: bici mare împletit, din cânepă sau din piele

obicei: mod tradițional de comportament specific unui grup social sau unui popor

tradiție: totalitatea obiceiurilor, credințelor și cunoștințelor unui popor moștenite și transmise din generație în generație

Tradiții și obiceiuri comune sau diferite ale culturilor

În prim-plan

1. Citește fragmentele următoare și identifică obiceiurile și tradițiile prezentate.

„Odată, la un Sfântul Vasile, ne prindem noi vreo câțiva băieți din sat să ne ducem cu plugul, căci eram și eu mărișor acum, din păcate. Și în ajunul Sfântului Vasile toată ziua am stat pe capul tatei să-mi facă și mie un buhai*, ori de nu, batâr un harapnic*.”

Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*

„Și-n vremea cât s-au cununat
S-a întins poporul adunat
Să joace-n drum după tilinci:
Feciori, la zece fete, cinci
Cu zdrăngăneii la opinci
Ca-n port de sat.”

George Coșbuc, *Nunta Zamferei*

- Describe obiceiurile*/tradițiile* întâlnite în cele două fragmente. Prin ce se deosebesc?
- Există diferențe între practicarea obiceiurilor în trecut și astăzi?
- Ce știi despre practicarea acestor obiceiuri la alte popoare?
- Numește o tradiție care se sărbătorește în România și este împrumutată dintr-o altă țară.
- Scrie-i o scrisoare lui Nică, în care să povestești cum a fost experiența ta cu plugușorul/colinda.

Studiu ghidat

2. Citește întrebările, apoi formulează răspunsuri potrivite pentru a înțelege diferența dintre tradiții și obiceiuri.

Care este rolul obiceiurilor și al tradițiilor?

Obiceiurile și tradițiile reprezintă cartea de vizită a unui popor.

Tradițiile și obiceiurile fiecărui popor au un rol important în crearea identității naționale și a sentimentului de apartenență la un grup.

Cum deosebim tradițiile de obiceiuri?

Diferența dintre tradiție și obicei constă în forma de transmitere, de manifestare sau în numărul de persoane care respectă aceste practici.

Ce este tradiția?

Fiecare popor se definește prin tradițiile sale.

Tradiția reprezintă modul de a gândi, de a face sau de a se comporta al oamenilor care aparțin unei comunități, moștenit de la o generație la alta. Tradiția este în strânsă legătură cu religia sau cultura unei țări. Principala caracteristică a tradiției constă în setul de valori, obiceiurile și credințele unei comunități.

Tradiția are trei componente:

- *ideea* (reprezentarea);
- *obiceiul* (o anumită regulă);
- *ritualul* (reprezentarea simbolică a obiceiului).

Repere interculturale

Obiceiurile sunt fapte culturale care marchează momentele importante din viața omului pentru a păstra identitatea națională. Obiceiurile se formează sub influența tradițiilor populare.

Sunt cunoscute două tipuri de obiceiuri:

obiceiuri calendaristice sau de peste an (sărbători religioase, legate de munca agricolă sau de factorii de mediu), care se repetă anual;

obiceiuri tradiționale legate de celebrarea momentelor esențiale ale vieții de familie (nașterea, botezul, căsătoria, moartea), care nu se repetă.

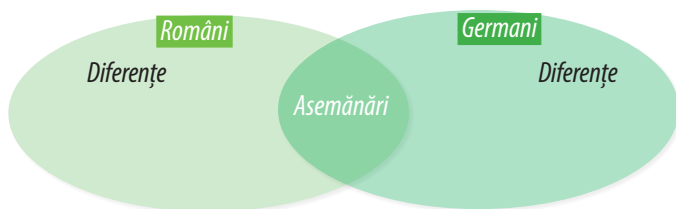
În acțiune

3. Completează, într-un grup de 4-5 colegi/colege, enunțul dintr-una din casetele următoare. Consultați-vă, apoi prezentați-vă ideile în grupul clasei, urmărind și prezentările celorlalte grupuri.

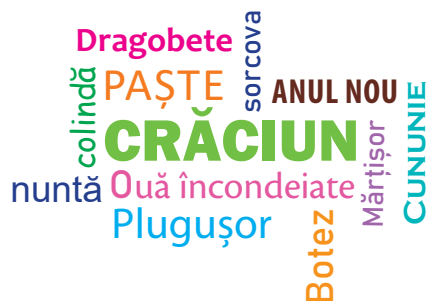
a) Diferențele dintre obiceiuri și tradiții sunt	b) Legătura dintre ceea ce am aflat și experiența mea este . . . .
c) Atitudinea față de grupurile care au tradiții și obiceiuri diferite de ale noastre trebuie să fie	d) Atitudinea potrivită față de obiceiurile împrumutate de la alte popoare este . . . .

4. Realizează o diagramă precum cea ilustrată mai jos. Completează-o cu două asemănări și două deosebiri între semnificațiile bradului la români și la germani.

Selectați informații folosind diferite surse, discuții cu părinții, bunicii etc.

5. Identifică și asociază tradițiile și obiceiurile din imaginea următoare. Scrie un enunț despre fiecare obicei/tradiție identificat(ă).

Ce ai face dacă...?

Imaginează-ți că în școala ta se organizează Festivalul Mărțișorului, iar tu ești selectat(ă) în trupa de dans popular. La repetiții, unii colegi râd și refuză să învețe pașii de dans, deoarece consideră că hora este demodată, și propun pentru acest festival un dans modern. Cum procedezi? Selectează varianta potrivită. Motivează alegerea ta.

a) Ți se pare inutil să înveți pașii unei hore pentru că este un dans demodat.

b) Îi convingi pe colegi și învețați acest dans popular, deoarece hora face parte din identitatea poporului nostru.

c) Nu faci nimic pentru că îți este teamă că nu vei reuși să înveți pașii unui dans popular.

d) Selectezi muzica, te prinzi în horă și dansezi hora, cel mai vechi dans popular românesc.

Detectiv cultural

La fiecare sărbătoare tradițională, masa românului este plină de bunătăți.

a) Identifică o rețetă românească veche care se găsea pe masa domnitorilor.

b) Scrie rețeta caligrafic, pe o foaie, însoțind-o de un desen și adaug-o în Cartea de bucate strămoșești a clasei.

c) Poți prepara rețeta în familie.

FOCUS

Portofoliul digital

- Fișa „Cultura și tradițiile mele”
- Fișa „Mărțișorul, între tradiție și Patrimoniul UNESCO”
- Calendar intercultural: 17 octombrie – „Ziua Patrimoniului Cultural Imaterial”

Patriotismul și manifestările sale

În prim-plan

1. Citește fragmentul următor, apoi răspunde cerințelor.

„Patriotismul* nu înseamnă ură împotriva altor neamuri, ci datorie către poporul nostru, nu înseamnă pretenția că suntem cel mai vrednic popor din lume, ci îndemnul să devenim un popor vrednic.”

Mihail Sadoveanu (*foaie.nationala.ro*)

- Care este semnificația celor două monumente din imaginile alăturate?
- Dă exemple de astfel de monumente întâlnite în alte țări.
- Cum înțelege Mihail Sadoveanu ideea de patriotism?
- Ce înseamnă pentru tine patriotismul?
- Este un sentiment întâlnit și la alte popoare?
- Cum promovezi patriotismul în comunitatea ta?
- Notează activitățile organizate în școala ta cu prilejul evenimentelor menționate în tabelul următor.

Eveniment	Data	Activități organizate
Ziua Națională a României	1 decembrie	
Ziua Unirii Principatelor Române	24 ianuarie	
Ziua Eroilor Neamului	Înălțarea Domnului, dată care diferă de la an la an	

Studiu ghidat

2. Citește întrebările, discută în grupul clasei, apoi formulează răspunsuri potrivite. Citește fragmentele pentru a afla mai multe informații despre ce este și cum se manifestă patriotismul.

Ce este patriotismul?

Istoria ne-a arătat de-a lungul timpului care este sentimentul ce definește un popor, o țară și pe cetățenii ei aflați în strânsă legătură. Acesta se numește **patriotism**.

Patriotismul reprezintă dragostea și devotamentul față de neam și țară. Pentru a iubi țara și poporul, cu care ne identificăm, trebuie să ne cunoaștem istoria, tradițiile, limba, valorile și cultura națională. Patriotismul ar trebui să facă parte din cultura fiecărui om.

Ce cuvinte fac parte din familia lexicală a cuvântului „patriotism”?

Patria* ne face să simțim că aparținem unui popor, iar rolul cetățenilor este de a păstra identitatea națională.

Patriotul este persoana care se identifică cu patriotismul și își iubește țara. Un patriot trebuie să fie o persoană responsabilă, tolerantă, cu respect față de oameni și față de instituțiile statului.

Mausoleul Eroilor,
Mărășești

Observ și analizează imaginile

Arcul de Triumf,
București

Dicționar*

fidel: credincios, devotat

migrant: persoană care pleacă dintr-o regiune în alta, dintr-o țară în alta

patrie: țară

patriotism: sentiment de dragoste și devotament față de țară și popor

Repere interculturale

Patriotismul se caracterizează prin:

- dragostea față de țară;
- apărarea simbolurilor naționale;
- respectul față de eroii neamului;
- apărarea și promovarea culturii naționale;
- toleranța și respectul față de grupurile etnice sau de migranții* care locuiesc pe teritoriul țării.

Patriotismul se manifestă prin ceea ce simțim, gândim, credem, prin ceea ce facem patriotic sau prin manifestarea dragostei față de țară.

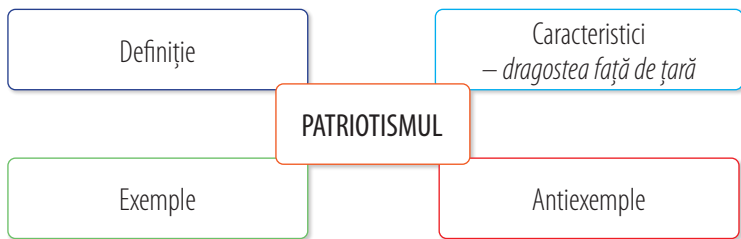
În acțiune

3. Completează spațiile libere din textul de mai jos, folosind cuvintele din lista de termeni:

Patriotismul este un ... de dragoste și devotament față de ... și popor. Persoana care se identifică cu patriotismul este un bun ... . Patriotismul se caracterizează prin apărarea simbolurilor ... . Unul dintre simbolurile naționale este ... țării.

Termeni: patriot, naționale, oraș, sentiment, țară, imnul.

4. Completează în caiet, după model, schema de mai jos respectând indicațiile din casete.

5. Participă la o discuție pe tema *Eroul familiei mele – un exemplu de urmat*. Fiecare familie are un erou care s-a jertfit pentru neam și țară, în felul său.

Eroul meu este tata.
El este curajos,
loial, patriot.

Cum arată un
erou adevărat?

Ce aș face dacă...?

Împreună cu familia, mergi la parada militară organizată de Ziua României. Este forțată mare, pentru că se prezintă cele mai noi echipamente care intră în dotarea Armatei Române și sunt prezenți soldații americani ai grupului de luptă NATO din țara noastră. Acolo observi:

- oameni care arborează steagul;
  - oameni care trec nepăsători pe lângă festivitate;
  - oameni care asistă la evenimentul organizat de Ziua Națională a României.
- Tu în ce categorie te încadrezi?
  - Selectează varianta potrivită, apoi motivează alegerea ta.
  - Propune o altă categorie.

• Ce informații cunoști despre Ziua Națională a SUA?

Detectiv cultural

Identifică în comunitatea ta eroii care s-au jertfit pentru neam și țară.

- Află povestea eroilor și scrie în revista școlii despre ei.
- Caută-le numele pe monumentul din localitate.
- Analizează dacă există instituții, organizații, străzi denumite după numele eroilor din comunitatea ta.

FOCUS

Portofoliul digital

- Fișa „Patriotismul și manifestările sale”
- Fișa „Ambasador al patriotismului românesc”
- Calendar intercultural: 27 octombrie – „Ziua Mondială pentru Patrimoniul Audiovizual”

Harta multiculturală
a lumii

Observ și analizează imaginile

Copii din diferite
state ale lumii

Dicționar*

imigrant: persoană care se stabilește într-o altă regiune/țară din diferite motive

multiculturalitate: existența mai multor culturi în aceeași țară

refugiat: persoană care a căutat refugiu într-o țară străină

Raportul „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți” în societatea multiculturală

În prim-plan

1. Citește povestea Clarei și, cu ajutorul cerințelor, identifică trăsăturile unei societăți multiculturale.

Povestea Clarei

Bună! Sunt Clara. Locuiesc în Sfântu Gheorghe. În fiecare dimineață vecinii mă salută în limba maghiară, iar eu mă bucur că încep să o descopăr în fiecare zi. Astăzi este ziua când merg la Clubul Copiilor, la cursurile de limba suedeză. În stația de autobuz m-au salutată bucuroși câțiva colegi de etnie romă. Am schimbat câteva vorbe despre cum ne vom organiza pentru proiectul de la limba franceză. Urc în autobuz și, în spațiile copertei cărții *Don Quijote de la Mancha* a lui Miguel de Cervantes, o zăresc pe Mara, verișoara mea, care s-a întors din Elveția cu familia. Ne-am bucurat să depănăm amintiri, până când o doamnă din față a întrebat în limba germană ce stație urmează. Ajunsă la club, m-am întâlnit cu instructorul de zumba, brazilianul Pedro, care asculta interpretul meu preferat, Bob Marley, iar în capătul holului se auzeau, la televizor, știrile de pe canalul CNN – Novak Djokovic câștigase turneul de tenis Australian Open.

- Enumeră tipurile de culturi prezentate în povestea Clarei.
- Este posibil ca oameni diferiți să conviețuiască?
- Cum crezi că elevi din diferite culturi pot învăța împreună?
- Consideri că, într-o astfel de societate, întâlnim persoane care resping ce este diferit de cultura lor? Cum pot reacționa?
- Joc de rol.** Interpretează unul dintre rolurile personajelor din *Povestea Clarei* și imaginează-ți un dialog între: Clara și Mara, Clara și colegii romi, Clara și Pedro.

Studiu ghidat

2. Citește întrebările, apoi formulează răspunsuri potrivite pentru a descrie o societate multiculturală.

Ce este o societate multiculturală?

Într-o societate multiculturală, fiecare persoană trebuie să învețe respectul față de „celălalt”, deoarece trăim într-o lume diversă, dominată de schimbare. Ceea ce se păstrează într-o lume diversă este valoarea. Persoanele trebuie să fie deschise cu „ceilalți”, să aprecieze valorile „celuilalt” deoarece contribuie la dezvoltarea societății din care fac parte.

Societatea multiculturală reprezintă existența mai multor popoare în aceeași țară, fiecare popor păstrându-și cu sfințenie cultura proprie.

Prin ce se caracterizează o societate multiculturală?

Societatea multiculturală se caracterizează prin existența minorităților naționale, a oamenilor aparținând mai multor culturi care:

- trăiesc împreună, fără conflicte;
- nu au relații de cooperare;
- interacționează, de regulă, întâmplător;
- se acceptă în mod pasiv, tacit;
- își oferă reciproc libertate, egalitate și legalitate.

Repere interculturale

Reprezentarea multiculturalității la nivel național/european:

La nivel național, multiculturalitatea este dată de existența culturilor minorităților naționale și celor ale imigranților*.

La nivel european, multiculturalitatea reprezintă ansamblul culturilor tuturor popoarelor europene.

Multiculturalitatea* înseamnă diversitate și se manifestă prin diferențe culturale, de identitate sau politice. Varietatea culturilor evidențiază contrastul dintre ce este preluat și ce este specific propriei culturi. În societatea multiculturală, diversitatea este văzută ca o amenințare, ca o sursă de discriminare.

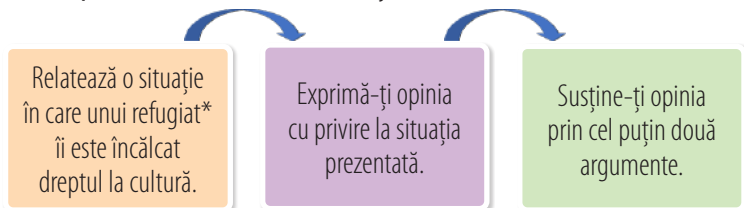
Raportul „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți” în societatea multiculturală se caracterizează prin:

- *toleranță* – modalitate de a-l/a-i accepta pe „celălalt”/„ceilalți”;
- *acceptare* – nevoile „celuilalt” sunt justificate;
- *dialog* – schimb de idei, găsirea unor soluții între „noi” și „ceilalți”;
- *comunicare* („eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți”) – depășim barierele de comunicare.

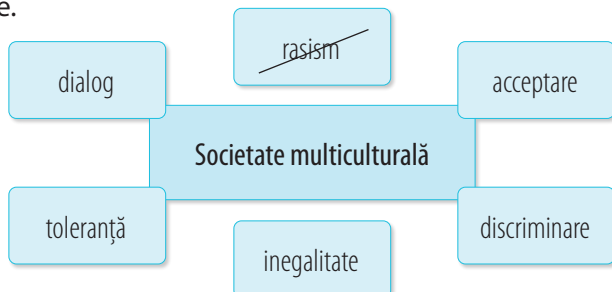
Aceste trăsături se manifestă limitat, fără a genera relații de colaborare strânse, fără a presupune o comunicare permanentă, prietenoasă, ci doar una care să asigure conviețuirea oamenilor care provin din mai multe culturi.

În acțiune

3. Realizează în caiet „un jurnal triplu”, după modelului următor, apoi completează-l conform cerințelor.

4. Elimină cuvintele care nu se potrivesc unei societăți multiculturale.

5. Scrie un text de minimum șase enunțuri, pornind de la afirmația unui fost președinte american, John F. Kennedy, în care să descrii ce reprezintă pentru tine raportul „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți” în societatea multiculturală.

„Dacă nu putem pune capăt acum diferențelor dintre noi, măcar putem face lumea mai sigură pentru diversitate.”

Folosește termenii potriviți din exercițiul anterior.

Ce aș face dacă...?

Imaginează-ți că, de Ziua Europei, clasa ta este invitată la un concert excepțional cu cei mai buni interpreți din statele UE. Un coleg a văzut programul și vă propune să ascultați doar artiștii din România, Italia, Grecia și Franța, întrucât ceilalți aparțin altor religii, rase etc. Ce faci în această situație?

a) Îți convingi colegul să rămâneți la întregul concert, deoarece trebuie respectați toți interpreții, indiferent de religie, rasă, limbă etc.

b) Pleci de la concert după ce cântă interpreții preferați.

c) Nu mergi la concert pentru că nu îți plac toți interpreții.

Selectează varianta potrivită, motivând alegerea ta.

Detectiv cultural

Participă la o mică investigație. Identifică în localitate persoane vârstnice aparținând diferitelor grupuri etnice, care să prezinte povești despre tradițiile și obiceiurile specifice propriei culturi.

a) Scrie fiecare poveste în cartea „Noi și ceilalți – diferiți, dar egali”.

b) Realizează în școală o expoziție de fotografie veche, pentru a promova diversitatea culturală.

FOCUS

Portofoliul digital

- Fișa „Respect etnia...”
- Fișa „Eu – ceilalți”
- Calendar intercultural: 9 noiembrie – „Ziua Limbii Ucrainene în România”

Elevi în comunitatea interculturală

Observ și analizez imaginile

Elevi aparținând unor culturi diferite

Dicționar*

băstinaș: care locuiește din moși-strămoși în acel loc

biografie: descrierea vieții unei persoane

Guten Tag (lb. germană): Bună ziua!

interacțiune socială: modul în care acționăm și reacționăm la cei din jurul nostru

lo napot! (lb. maghiară): Bună ziua!

societate interculturală: grup de oameni din diferite culturi care se respectă, cooperează, se ajută și se valorizează reciproc

Raportul „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți” în societatea interculturală

În prim-plan

1. Citește fragmentul următor pentru a identifica trăsăturile societății multiculturale.

„Nu trăiau românii împreună, ci alătura cu ceilalți, ce-i drept, în bună pace, dar nu împreună. (...) Când ne întorceam de la școală, noi, băieții din acea parte a satului, treceam prin fața școlii nemțești la care umblau și ungurii; și dacă se întâmpla să-i întâlnim pe cei de acolo, ei ne ziceau: «Rumum munca fun!», iară noi strigam: «Ungur bungur!» și «Neamț cotofleanț!», ba mai aruncam și cu pietre unii într-altții. «Când întâlnești în calea ta un român – îmi zicea mama – să-i zici „Bună ziua!”, dar maghiarului să-i zici „lo napot!”, iar neamțului: „Guten Tag!”, și treaba fiecăruia dintre dânsii e cum îți dă răspuns. Tu dator să ți-o faci și față cu cei ce nu și-o fac pe a lor față de tine.» Ea mă mustra deci cu multă asprime când afla că strig și eu: «Ungur bungur!» și «Neamț cotofleanț!».”

Ioan Slavici, *Amintiri* (fragmente)

- Ce grupuri etnice sunt menționate în text?
- Ce relații există între copiii aparținând acestor grupuri?
- Fă o listă cu „etichetele” întâlnite în text. Adaugă acestei liste etichetele întâlnite în comunitatea ta. Cum le poți elimina?
- Amintește-ți trăsăturile societății multiculturale. Le poți identifica în text? Care sunt acestea?
- Prin ce se diferențiază comportamentul copiilor de sfaturile mamei?
- Ce rol are familia în transmiterea valorilor, atitudinilor și a respectului față de „ceilalți” într-o comunitate?
- Ce sfaturi poți oferi unui copil care trăiește într-o astfel de comunitate?

Studiu ghidat

2. Citește întrebările, apoi formulează răspunsuri potrivite pentru a identifica caracteristicile raportului „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți” în societatea interculturală*, în comparație cu societatea multiculturăală.

Prin ce se caracterizează societatea interculturală?

Societatea interculturală este formată din oameni de diferite culturi, între care există comunicare, interacțiune socială, cooperare. Societatea interculturală se bazează pe aprecierea și valorizarea propriei culturi, la care se adaugă respectul față de cultura etnică a „celuilalt”; în cadrul ei se evidențiază raportul „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți”. Diferențele față de „celălalt” se referă la limbă, religie, tradiție, vestimentație, alimentație, comportamente etc.

Prin ce se diferențiază raportul dintre oameni în cele două tipuri de societăți: multiculturăală și interculturală?

Dacă în societatea multiculturăală oamenii se acceptă, se respectă, fără a înțelege și aprecia celelalte culturi, în societatea interculturală, aceștia cooperează, se ajută și se susțin reciproc.

Repere interculturale

Societatea interculturală se referă la a învăța să trăiești împreună cu „ceilalți”.

Raportul „eu” – „ceilalți”, „noi” – „ceilalți” în societatea interculturală se caracterizează prin:

- respectarea diversității culturale;
- dezvoltarea atitudinilor și comportamentelor pozitive față de persoanele care aparțin altor culturi;
- conviețuirea pașnică între oameni;
- dobândirea abilităților de cooperare și comunicare dincolo de barierele culturale;
- participarea la **interacțiunea socială***;
- recunoașterea patrimoniului comun;
- promovarea egalității și a drepturilor omului.

Societatea interculturală promovează valorile și comportamentele pozitive și evită atitudinile negative, etichetările și comportamentele discriminatorii.

În acțiune

3. Analizează imaginea alăturată, apoi răspunde la întrebări.

- a) Ce crezi că promovează festivalul prezentat?
- b) Cum se manifestă respectul într-o societate interculturală?

4. Pornind de la ideea de bază, continuă enunțul cu un răspuns logic. Urmărește exemplul.

Dacă ...	atunci ...
într-o societate interculturală este promovată diversitatea,	sunt respectate și acceptate diferențele.
școala are un rol important în educația interculturală,	
familia are un rol important în transmiterea valorilor,	
conviețuim alături de membrii unui grup etnic,	

5. Imaginează-ți următoarea situație:

Avionul ce trebuia să te ducă în vacanță a avut o defecțiune și a trebuit să aterizeze de urgență pe o insulă. Petreci cel puțin o zi pe insulă, alături de băștinași*, până se remediază problema. Trebuie să ajungi la școala lor pentru că ai nevoie de un laptop ca să participi la o dezbatere online pe tema „Să ne prezentăm specificul cultural și să cunoaștem alte culturi”.

Redactează un text, de minimum 15 rânduri, în care să folosești termenii specifici societății interculturale. Prezintă raportul dintre tine și „ceilalți”: cum ai comunicat cu băștinașii, ce ai aflat despre cultura lor, ce bariere ai întâlnit cât timp ai stat pe insulă, ce tradiție ai descoperit sau ce reprezintă diversitatea pentru ei. Propune un titlu potrivit.

Ce aș face dacă...?

Imaginează-ți că în clasa ta este transferat un elev de o altă naționalitate, care s-a stabilit în localitatea ta, nu cunoaște limba română și trebuie să stea cu tine în bancă.

Ce faci?

- a) îl ignori pentru că nu știe limba română;
- b) nu interacționezi cu el pentru că îți este teamă că te va respinge;
- c) faci cunoștință cu el și îți dorești să devină noul tău prieten;
- d) încurajezi să nu fie acceptat de către colegi.

Selectează varianta potrivită, motivând alegerea ta.

Detectiv cultural

Identifică o personalitate din România care aparține unui grup etnic minoritar și a contribuit la promovarea culturii românești.

- a) Menționează domeniul în care s-a remarcat.
- b) Scrie câteva date din biografia* acestei personalități, însoțite de o fotografie care să ilustreze contribuția la promovarea culturii românești.
- c) Realizează un *Calendar al personalităților etnice din România*, în care să incluzi și câteva date biografice.

Numele personalității	Etnia	Domeniul în care s-a remarcat
...	...	...

FOCUS

Portofoliul digital

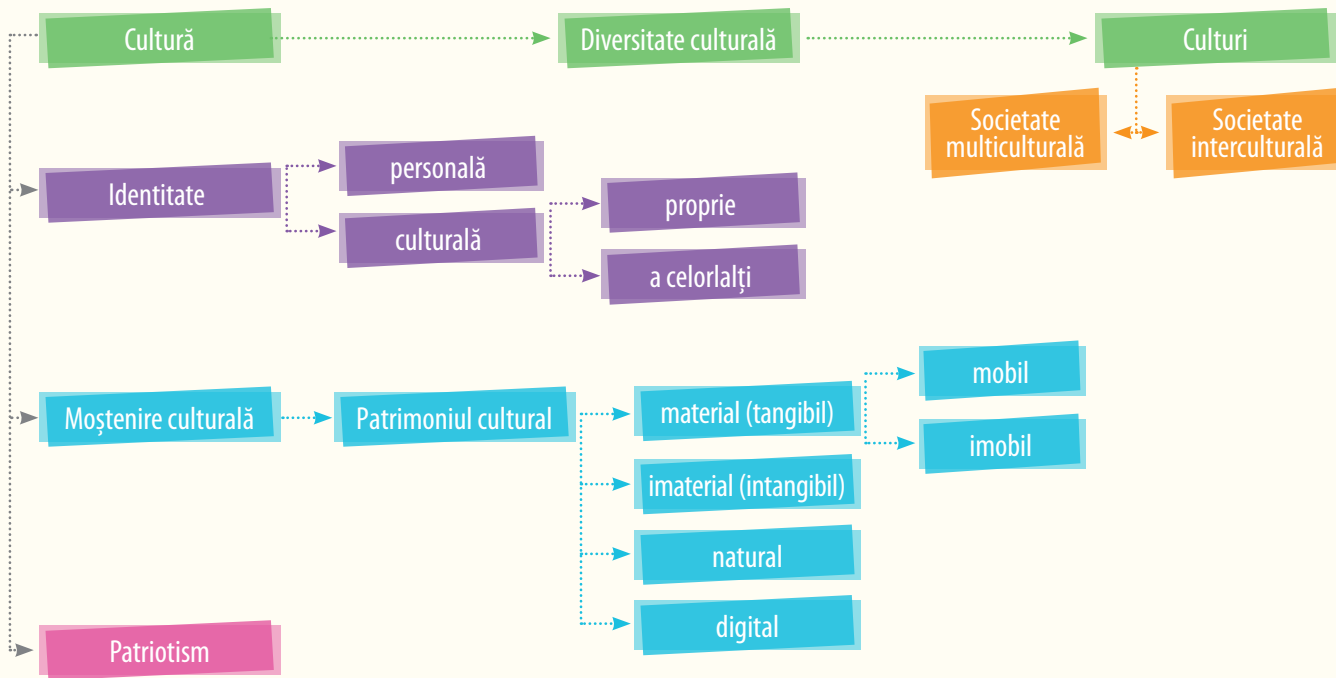
- Fișa „Umbra interculturală”
- Fișa „Nunta la noi și la ceilalți”
- Calendar intercultural: 16 noiembrie – „Ziua Internațională a Toleranței”

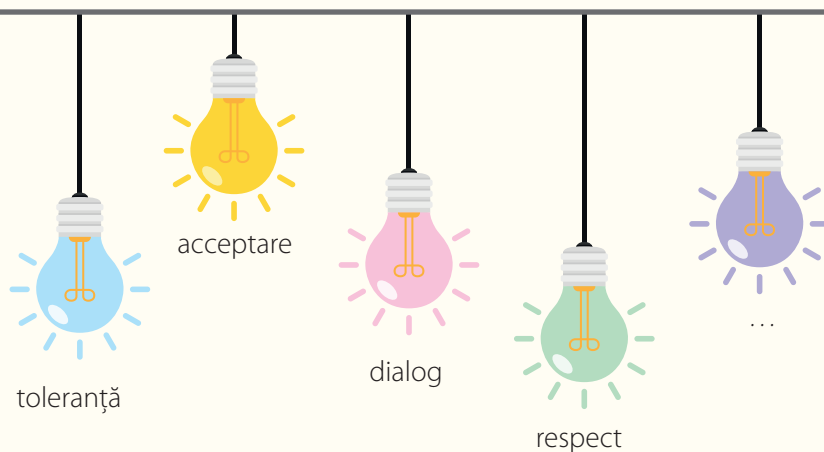

SINTEZĂ

1. Recapitulează ceea ce ai învățat pe parcursul acestei unități, cu ajutorul schemei următoare. Formulează cel puțin un enunț pentru fiecare termen din schemă.

2. Completează axa cu alte forme de manifestare a raportului dintre oameni în societatea interculturală.

3. Rezolvă cerințele de pe cele șase fețe ale cubului.

- Describe societatea multiculturală.
- Compară societatea interculturală cu societatea multiculturală.
- Asociază o tradiție cu un obicei specific sărbătorilor de iarnă.
- Analizează importanța patrimoniului cultural al țării noastre.
- Aplică. Desenează un blazon cu simbolurile naționale.
- Argumentează PRO și CONTRA afirmației „Noi trăim într-o lume diversă”.

FOCUS Portofoliul digital

- Calendar intercultural:
16 noiembrie – „Ziua
Patrimoniului Mondial
UNESCO din România”